

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา การจัดการความรู้เพื่องานเอกภาพการสังคม ผู้ค้นคว้าได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นแนวทางใหม่ที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ การจัดการการพัฒนาองค์กร โดยผสมผสานให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงานได้ เป็นอย่างดี องค์กรสามารถดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พรพิมล หารยาภิรมย์, 2550) พื้นฐานสำคัญต่อความสามารถในการจัดการความรู้ คือ ความเป็นองค์กรการเรียนรู้ (Learning Organization) และการที่สมาชิกขององค์กรเป็นบุคคลการเรียนรู้ (Learning person)

2.1.1 ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้

มีนักวิชาการ ได้ให้คำนิยามขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้มากมาย ดังนี้

Senge (1990) ให้ความหมายของ องค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า องค์กรที่บุคลากรทุกคนใน องค์กรมุ่งมั่นที่จะเพิ่มศักยภาพของตนเองทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร เพื่อ นำไปสู่จุดมุ่งหมายในระดับต่างๆ และสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นความปรารถนาขององค์กร โดย สามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ๆ และแสดงความคิดเห็น ได้อย่างอิสระและต่อเนื่อง บุคลากร สามารถเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ต้องการ ได้อย่างแท้จริง ซึ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และ สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่โดยให้องค์กรมีส่วนในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไป ด้วยกันทั่วทั้งองค์กร

Gavin (1993) กล่าวถึงองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่าเป็นองค์กรที่มีลักษณะงาน การสร้างสรรหาและถ่ายโอนองค์ความรู้ ตลอดจนสามารถปรับขยายพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการหยั่งรู้ความรู้ใหม่และเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้อย่างถ่องแท้

วิจารณ์ พานิช (2547) ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า คือ องค์กรที่มีความสามารถสูงต่อการรับรู้และเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่า มีความไวในการเปิดรับ จับกระแสของสภาพแวดล้อมขององค์กรอยู่ตลอดเวลา มีความสามารถในการรับรู้การเปลี่ยนแปลง ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก และที่เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรโดยเอาใจใส่ข้อมูลนั้นเหล่านั้น และนำมาใช้ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตัวองค์กรเองโดยเกิดรับรู้และการเรียนรู้ในทุกส่วนขององค์กร

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature review)

บทบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ หนังสือเวียน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

หลักนิติธรรม มาตรา 3 มาตรา 4

หลักการรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มาตรา 26 มาตรา 27

มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 35 มาตรา 39 มาตรา 40 มาตรา 56

มาตรา 58 มาตรา 62 มาตรา 74 มาตรา 78

หลักความชอบด้วยกฎหมาย และหลักการควบคุม

ตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานอัยการมาตรา 81 (1)(2)

องค์กรอัยการมาตรา 255

จริยธรรม มาตรา 279 มาตรา 280

ประมวลจริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรสำนักงานอัยการสูงสุด ข้อ 2
ข้อ 4 - ข้อ 16

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547
ข้อ 50 ข้อ 51 ข้อ 52 ดังนี้

ข้อ 50 (ผู้รับผิดชอบการดำเนินคดี)

การออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการผู้มีอำนาจ
ดำเนินคดีนั้น

ส่วนการลงนามในคำฟ้อง เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าพนักงานอัยการ เว้นแต่
กรณีจำเป็นและเร่งด่วน ให้พนักงานอัยการผู้มีอาวุโสถัดลงมาที่มีอำนาจลงนามในคำฟ้อง

ในกรณีที่มีคำสั่งตั้งคณะทำงานเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดี ให้หัวหน้า
คณะทำงานหรือผู้ที่คณะทำงานมอบหมายเป็นผู้ลงนามในคำฟ้อง

ข้อ 51 (อำนาจหน้าที่ของอัยการชั้น 5 และชั้น 6)

อัยการชั้น 5 และอัยการชั้น 6 ผู้ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพนักงานอัยการ เมื่อ
ได้รับมอบหมายให้พิจารณาสำนวนคดีใด ให้มีอำนาจดำเนินคดีนั้นได้เช่นเดียวกับหัวหน้าพนักงาน
อัยการ และเมื่อสั่งคดีแล้ว ให้เสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อทราบ กรณีมีคำสั่งฟ้องให้เสนอ
ความเห็นและคำสั่งพร้อมด้วยร่างคำฟ้อง สำหรับกรณีมีคำสั่งให้รับแก้ต่างคดีอาญา หากต้องยื่น
คำให้การให้เสนอร่างคำให้การด้วย

การเสนอเพื่อทราบ ให้เสนอก่อนยื่นคำฟ้องหรือคำให้การ เมื่อหัวหน้าพนักงาน
อัยการมีความเห็นและคำสั่งประการใดให้ปฏิบัติตามนั้น

กรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ไม่อาจเสนอเพื่อทราบก่อนยื่นคำฟ้องหรือคำให้การ เช่น
คดีจะขาดอายุความฟ้องร้อง หรือเหตุอื่นที่อาจทำให้เกิดความเสียหาย ให้เสนอเพื่อทราบภายหลัง
ยื่นคำฟ้องหรือคำให้การโดยเร็ว

ข้อ 52 (อำนาจหน้าที่ของอัยการชั้น 1 ถึงชั้น 4)

อัยการชั้น 4 ผู้ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพนักงานอัยการ เมื่อได้รับมอบหมายให้พิจารณาสำนวนคดีใด ให้ตรวจพิจารณาสำนวนแล้วทำความเห็นเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาสั่ง เว้นแต่คดีนั้นมีอัตราโทษแต่ละฐานความผิดจำคุกอย่างสูงไม่ถึงสิบปี และหรือมีโทษปรับไม่ถึงสองหมื่นบาท ให้มีอำนาจสั่งคดีนั้นได้เช่นเดียวกับหัวหน้าพนักงานอัยการ แต่ต้องเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อทราบทันที และให้นำความในข้อ 51 วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม

อัยการชั้น 2 อัยการชั้น 3 เมื่อได้รับมอบหมายให้พิจารณาสำนวนคดีใด ให้ตรวจพิจารณาสำนวนแล้วทำความเห็นเสนอผู้ก่่นกรองงาน เพื่อทำความเห็นเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาสั่ง เว้นแต่สำนักงานอัยการใดไม่มีผู้ก่่นกรองงาน หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจรอได้ ให้อัยการชั้น 2 และอัยการชั้น 3 ทำความเห็นเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งต่อไป

สำนวนคดีปรากฏผู้ต้องหาที่ส่งตัวมา ถ้าเห็นควรสั่งฟ้องให้เสนอร่างคำฟ้องด้วย

สำนวนคดีดังต่อไปนี้ หากมิใช่คดีที่เห็นควรมีคำสั่งไม่ขอริบของกลาง และคดีที่มีความสำคัญตามข้อ 53 ให้ผู้ก่่นกรองงานพิจารณาสั่งคดีไปได้โดยไม่ต้องเสนอความเห็นต่อหัวหน้าพนักงานอัยการ ได้แก่

(1) สำนวนคดีฟ้องด้วยวาจา

(2) สำนวนคดีปรากฏผู้ต้องหาที่ไม่ได้ส่งตัวมา

(ก) คดีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ซึ่งพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนและผู้ก่่นกรองงานเห็นควรสั่งฟ้อง

(ข) คดีที่พนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบ ในกรณีเห็นว่าการเปรียบเทียบชอบ

(3) สำนวนคดีไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด เฉพาะกรณีสั่งให้งดการสอบสวน

กรณีที่จะมอบหมายให้มีผู้กลั่นกรองงานมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไปให้หัวหน้าพนักงาน
อัยการมอบหมายพนักงานอัยการ โดยคำนึงถึงลำดับอาวุโสและความเหมาะสม แล้วรายงานให้
อธิบดีทราบ

ในการส่งจ่ายสำนวน ให้หัวหน้าพนักงานอัยการระบุชื่อผู้กลั่นกรองงานในการ
ส่งจ่ายสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการด้วย

อัยการชั้น 1 ให้หัวหน้าพนักงานอัยการส่งจ่ายสำนวนคดีที่เหมาะสมกับสถานภาพ
โดยระบุชื่อพนักงานอัยการผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ร่วมตรวจสำนวนด้วย ทั้งนี้ เมื่ออัยการชั้น 1
ตรวจ

สำนวนแล้ว ให้ทำความเข้าใจเสนอพนักงานอัยการผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาดำเนินการ
ต่อไปตามอำนาจหน้าที่

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส(อฝอศ. 3) 0015/ว 296 ลงวันที่ 21 มิถุนายน
2548 เรื่อง การปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ
พ.ศ.2547 ข้อ 52

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.
2547 ข้อ 68 ดังนี้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรตั้งฟ้องผู้ต้องหาฐานใดฐานหนึ่ง เช่น
ลักทรัพย์หรือรับของโจร และในกรณีนั้น พนักงานอัยการเห็นว่าอาจฟ้องให้ศาลเลือกลงโทษ
ผู้ต้องหาได้และพนักงานอัยการได้เลือกฟ้องดังกล่าว ให้ดำเนินการให้มีการแจ้งข้อหาตามนัยข้อ 67
เสียก่อน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192

หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0004/ว 33 ลงวันที่ 22 เมษายน 2535
เรื่อง การส่งคดีกรณีให้เลือกปรับบท

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการพ.ศ.2547

ข้อ 92 ดังนี้

ในการสั่งคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคนและหรือมีหลายฐานความผิด ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลต่างศาลกัน ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) ก่อนพิจารณาสั่งคดี ให้สำนักงานอัยการที่ได้รับสำนวนตรวจสอบไปยังสำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องว่าได้รับสำนวนคดีแล้วหรือไม่ หากสำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้รับสำนวน ให้สำนักงานอัยการที่ได้รับสำนวนสั่งคดีไปได้ แล้วแจ้งผลการสั่งคดีให้สำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องทราบโดยด่วน

สำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้รับสำนวนคดี หากจะสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกันกับสำนักงานอัยการที่สั่งคดีไปแล้วก็ให้สั่งคดีไปได้ แต่หากจะสั่งคดีขัดแย้งกัน ให้ทำความเห็นเสนอสำนวน ตามลำดับชั้นถึงอธิบดีพิจารณา หากอธิบดีเห็นพ้องกันกับสำนักงานอัยการที่สั่งคดีไปแล้วก็ให้สั่งคดีได้ หากเห็นขัดแย้งกัน ให้เสนอสำนวนคดีให้รองอัยการสูงสุดผู้ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดเป็นผู้พิจารณาสั่ง

(2) กรณีที่ตรวจสอบตาม (1) แล้ว ปรากฏว่า สำนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องต่างได้รับสำนวนคดีแล้ว ก่อนพิจารณาสั่งคดี ให้พนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องประสานกันว่าจะสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่ หากจะสั่งคดีไปในแนวทางเดียวกันก็ให้สั่งคดีไปได้

หากจะสั่งคดีขัดแย้งกัน ให้แต่ละสำนักงานอัยการทำความเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นไปยังอธิบดีของแต่ละสำนักงานอัยการพิจารณา หากอธิบดีเห็นพ้องกันก็ให้สั่งคดีไปได้ แต่ถ้าเห็นขัดแย้งกัน ให้เสนอรองอัยการสูงสุดผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาสั่ง

(3) สำหรับในต่างจังหวัด เฉพาะกรณีที่การสั่งคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน และหรือมีหลายฐานความผิด ซึ่งอยู่ในท้องที่จังหวัดเดียวกัน แต่เขตอำนาจศาลต่างศาลกัน ให้อัยการจังหวัดที่เกี่ยวข้องทำความเห็นเสนอสำนวนดังกล่าวให้อัยการจังหวัดของสำนักงานอัยการจังหวัดที่ตั้งอยู่ ณ ตัวจังหวัด ซึ่งรับผิดชอบการดำเนินคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลจังหวัดซึ่งมิใช่ศาลจังหวัดสาขาหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในศาลจังหวัด เป็นผู้พิจารณาสั่ง

แต่ถ้าเป็นกรณีที่ดีประเภทดังกล่าว อยู่ในท้องที่สำนักงานอัยการเขตเดียวกัน แต่ต่างจังหวัดกัน ในกรณีเช่นนี้ให้อัยการจังหวัดที่เกี่ยวข้องทำความเห็นเสนอสำนวนตามลำดับชั้นให้อธิบดีอัยการเขตนั้นๆ เป็นผู้พิจารณาตั้ง

ในการพิจารณาตั้งคดีดังกล่าว มีข้อจำกัดเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาในการผิดฟ้องและการฝากขัง ให้พนักงานอัยการประสานงานกับพนักงานสอบสวน ให้รีบส่งสำนวนคดีประเภทนี้ ไปยังพนักงานอัยการผู้มีอำนาจพิจารณาตั้งคดีในแต่ละกรณีโดยเร็ว นอกจากนี้ให้พนักงานอัยการคำนึงถึงหลักการดำเนินคดีเด็กหรือเยาวชนด้วย เนื่องจากใช้หลักและวิธีการแตกต่างจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ การตั้งคดีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชน จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับการตั้งคดีในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้ใหญ่ก็ได้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

2.3.1 ความหมายของการจัดการความรู้

Marquardt และ Reynolds (1994) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การบริหารจัดการข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่จำเป็นสำหรับองค์กรที่ได้มาจากการแสวงหาแล้วนำมาสร้างเป็นความรู้ขององค์กรและการเก็บรักษาไว้ให้ทุกคนได้เข้าถึงความรู้ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

Tiwana (2001) ได้ให้ความหมาย การจัดการความรู้ คือ กระบวนการจัดการความรู้ขององค์กรเพื่อสร้างคุณค่าให้กับธุรกิจ และดำรงไว้ซึ่งการได้เปรียบในการแข่งขัน โดยการสื่อสารและการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าอันนำไปสู่ความเจริญที่เป็นคุณค่าสูงสุดของธุรกิจ

Bertels (2002) ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง การจัดการองค์กรให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องภายใต้รากฐานความรู้ขององค์กร ซึ่งหมายถึง การสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุน โครงสร้างองค์กร ความสะดวกของสมาชิกในองค์กร โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information

Technology) เป็นเครื่องมือร่วมกับการทำงานเป็นทีม และการกระจายความรู้ เช่น กรู๊ปแวร์ (Groupware)

Kermally (2002) ได้ให้ความหมายของคำว่า การจัดการความรู้ไว้ดังนี้ เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ การถ่ายทอด และการแบ่งปันความรู้ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เหมาะสมและสร้างความเป็นผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Nonaka & Takeuchi (2004) ได้นิยามความหมาย การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยทำการเผยแพร่ความรู้อย่างกว้างขวางตลอดทั้งองค์กร โดยรวมถึงผลิตภัณฑ์ บริการเทคโนโลยีและระบบใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งบางครั้งก็เป็นการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร

Senge (1990) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการธุรกิจที่องค์กรใช้ในการสร้างและการเผยแพร่ความรู้ การที่องค์กรให้คุณค่าทรัพยากรความรู้และมองหาวิธีการที่จะจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรความรู้ที่มีประสิทธิภาพ การได้มาซึ่งความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อบุคคลที่เหมาะสม ณ เวลาที่ถูกต้องและช่วยให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลหรือสารสนเทศ ร่วมกันในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งที่การปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร

วรภัทร ภูเจริญ (2548: 137) ได้อธิบายว่า การจัดการความรู้ เป็นเทคนิค หรือหัวใจสำคัญในการจุดค้น ลัก ค้าง ลาก ชั่ว ๆ ความรู้ต่างๆ ออกมาแล้วบริหารจัดการ รักษาไว้อย่าให้หาย โดยนำไปถ่ายทอด ซึ่งเปรียบเสมือนว่าการจัดการความรู้เป็นตัวจัดเก็บห้องสมุด และแหล่งในการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered Education)

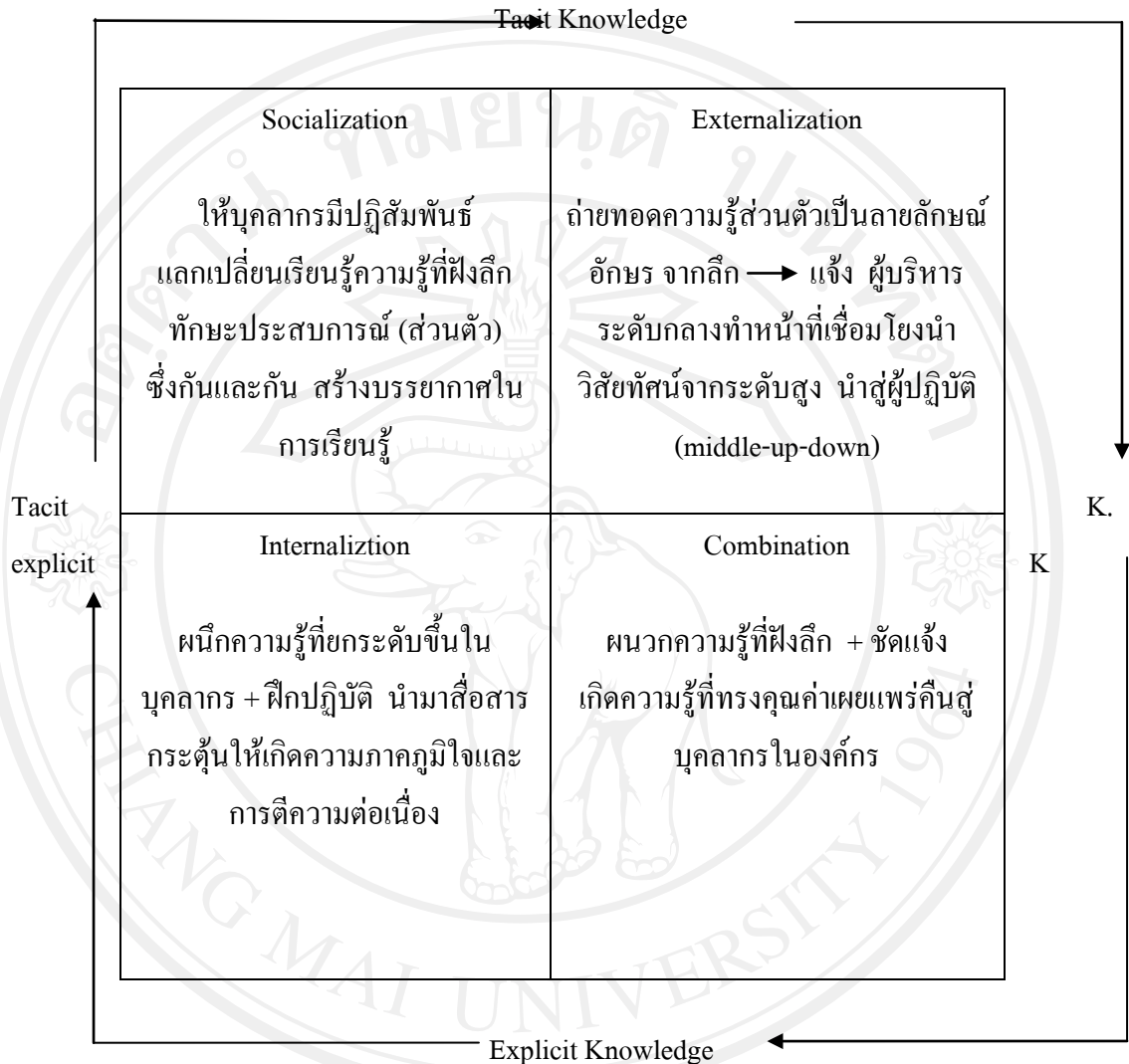
พิจารณ์ พานิช (2552) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการ (Process) ที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เป้าหมาย คือ การพัฒนางานและพัฒนาคคน โดยมีความรู้เป็นเครื่องมือ มีกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น “การจัดการความรู้” เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรในองค์กรที่มุ่งให้บุคลากรสามารถกำหนดความรู้ แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ จัดเก็บความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกองค์กร นำความรู้ไปใช้และการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพจนเกิดการเรียนรู้ในระดับบุคคล กลุ่ม และทั่วทั้งองค์กร ซึ่งการบริหารจัดการในลักษณะของการบูรณาการ (Intergrated) เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการจัดการกับทรัพย์สินขององค์กรทั้งที่เป็นความรู้โดยนัยและความรู้ที่เห็นได้อย่างชัดเจน รวบรวม จัดระบบ จัดเก็บ โดยใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเข้ามาเป็นตัวช่วยสนับสนุนการทำงาน ช่วยให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลหรือสารสนเทศ ร่วมกันในการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นที่การปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร

2.4 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Knowledge Creation)

กระบวนการสร้างความรู้เชิงพลวัต (Knowledge Creation) ของ Ikujiro Nonaka และ Hirotaka Takeuchi (2004) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้าง SECI บางครั้งเรียกแบบจำลองในการจัดการความรู้นี้ว่า “เกลียวความรู้” (Knowledge Spiral) โดยมีหลักการสำคัญว่า องค์กรสามารถสร้างความรู้ได้ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ชัดเจนกับความรู้ที่ฝังลึก ซึ่งสามารถเรียกได้ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของความรู้ทั้งสองประเภท (Two Type of Knowledge’ Knowledge Conversion) ทั้งนี้กระบวนการเปลี่ยนความรู้ที่ฝังลึกและความรู้ที่ชัดเจน มี 4 รูปแบบการเปลี่ยนแปลงความรู้ ดังนี้

กรอบแนวคิดของงานวิจัย ตามทฤษฎีวงจรเซกิ (SECI) “Knowledge Spiral”

รูปที่ 2.1 วงจรเซกิ SECI ตามแนวคิดงานวิจัย

ที่มา: Nonaka and Takeuchi, 2004

2.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักนิติธรรม หรือนิติรัฐ (The Rule of Law) มีผู้ให้คำอธิบายไว้หลายท่าน เช่น

ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล ได้สรุปว่า คำว่า The Rule of Law ได้อุบัติขึ้นในประเทศเยอรมัน และจำเริญขึ้นเป็นลำดับมา ในประเทศอังกฤษตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 และถือเป็นกฎหมาย

ประเพณีของอังกฤษปฏิบัติสืบเนื่องกันมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 และที่ 17 และในหลัก The Rule of Law (หลักนิติธรรม) จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้²

ส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังต่อไปนี้²

- (1) การยึดหลักความเป็นอิสระของตุลาการ
- (2) ประชาชนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันอย่างเสมอภาค และได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายอย่างทัดเทียมกัน
- (3) เจตนาธรรมในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (4) การปกครองโดยยึดกฎหมายเป็นใหญ่ และปฏิบัติตามกฎหมายในฐานะที่เป็นนิติรัฐ กฎหมายนั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่ยุติธรรม
- (5) ศาลเป็นสถาบันที่พึ่งสุดท้ายของประชาชน
- (6) ฝ่ายบริหารต้องบริหารภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย
- (7) ส่งเสริมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม ปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารหรือกลุ่มอิทธิพลเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แท้จริงของประชาชน
- (8) ส่งเสริมและสนับสนุนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย
- (9) ส่งเสริมและคุ้มครองหลักแห่งการเคารพศักดิ์ศรีของมวลมนุษย์
- (10) ส่งเสริมและพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสงบสุขให้แก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม
- (11) ไม่มีบุคคลใดอยู่เหนือกฎหมาย

หยุด แสงอุทัย ได้อธิบายคำว่า นิติรัฐ (The Rule of Law) ว่านิติรัฐเป็นรัฐที่ยอมตนอยู่ได้บังคับแห่งกฎหมาย ซึ่งรัฐเป็นผู้ตราขึ้นเอง³ และในประการที่สำคัญในกฎหมายรัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นนิติรัฐจะต้องมีบทบัญญัติในประการที่สำคัญถึงเสรีภาพของราษฎร เช่น เสรีภาพในร่างกายในทรัพย์สิน ในการทำสัญญา และในการประกอบอาชีพ⁴ การที่รัฐจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้ก็จะต้องด้วยความยินยอมของราษฎรให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพเองตามกลไกแห่งนิติบัญญัติของประเทศนั้น

²ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล, เหลียวหลังดู กฎหมาย และความยุติธรรม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า 14 ; 30-31.³

หยุด แสงอุทัย, หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538), หน้า 123

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 123.

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นายแพทย์วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์และคณะ (การฝึกอบรมหลักสูตร นักบริหารระดับกลาง รุ่นที่ 7 กระทรวงยุติธรรม พ.ศ .2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรม ชุมชน กรณีศึกษาชุมชนคลองจรเข้เขี้ยว ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องนี้ พบว่าปัญหา จากการ ที่กระบวนการ ยุติธรรม แบบดั้งเดิมอยู่ กระจัดกระจายไม่เป็นระบบ เป็นผลให้ขาดความร่วมมือและประสานงาน จึงแก้ปัญหาโดยให้ ความสำคัญตามแนวทาง “ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาชนมีส่วนร่วม ” (Justice for all, All for justice) โดยดำเนินการในแนวทางใหม่คือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของ “หุ้นส่วน” ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่ กับบุคลากรของกระทรวงยุติธรรม โดยประชาชนเข้ามามีโอกาสในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งเป็นการดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ยุติธรรมชุมชน ” (จากหนังสือรายงานการ สัมมนาทางวิชาการเรื่อง ยุติธรรมชุมชน หนทางสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม 9 เมษายน 2550 ณ ตึก สันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล)

ใช้วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยปรับปรุง “ระบบสังคมโดยการมีส่วนร่วม” โดยใช้นโยบาย พัฒนา “ความยุติธรรมทางสังคม”

คณะผู้วิจัยใช้แนวทาง 3 Ps (Factor of Public Paticipation on Metropolitan Police Station Administration) ด้านการมีส่วนร่วม โดยนำ “ความยุติธรรมทางสังคม” ที่สำคัญคู่ขนานกับ “ความ ยุติธรรมทางอาญา”